

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Energiaosasto

Johtava asiantuntija Eleonoora Eilittä

MUISTIO

11.12.2025

VN/19571/2025

Valtioneuvoston asetus teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi myönnettävästä avustuksesta vuosina 2026–2032**PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi asetus bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi tarkoitetun avustuksen myöntämisen ehdoista. Avustuksen myöntämistä varten on varattu 90 miljoona euroa valtion varoja. Avustusta myönnettäisiin bioperäisen hiilidioksidin talteenottokapasiteetin rakentamiseen, jonka tarkoituksena on varastoida pysyvästi tai hyötykäyttää talteenotettu hiilidioksidi. Avustuksen myöntämiseen sovellettaisiin EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, mukaan lukien komission asetusta (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ns. ryhmäpoikkeusasetus).

Asetus ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella (688/2001) 8 §:n nojalla.

Ehdotettu asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026 ja se olisi voimassa 31.12.2032 asti.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti hallitus on sitoutunut ilmastolain mukaiseen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteeseen. Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää aktiivisesti teknologisten nielujen laajamittaista käyttöönottoa Euroopassa ja Suomessa. Hallitusohjelman määräaikaisessa investointiohjelmassa (liite E) puhtaan energian Suomen kärkihankkeille varattiin 140 miljoonaa euroa. Investointiohjelman rahoitusta on vähennetty syksyn 2025 budjettiriihessä 50 miljoonaa euroa ja siten avustukseen on käytettävissä 90 miljoonaa euroa.

Komissio antoi helmikuussa 2024 kaksi tiedonantoa, toisen 2040 ilmastotavoitteesta¹ ja toisen teollisesta hiilenhallinnasta², jotka yhdessä muodostavat komission vision vuoden 2030 jälkeisen ajan siirtymästä kohti vuoden 2050 ilmastoneutraaliutta. Tiedonannossa 2040 ilmastotavoitteesta korostetaan negatiivisten päästöjen tärkeyttä toimialoilla missä päästöjen vähentäminen on haastavaa (ns. hard to abate sectors). Teollista hiilenhallintaa koskevassa tiedonannossa asetetaan tavoitteet sekä toimet EU:n tasolla teknisten nielujen käyttöönotolle sekä hiilidioksidin talteenotolle ja hyödyntämiselle. Komissio arvioi teollista hiilidioksidin hallintaa koskevassa tiedonannossa, että vuoteen 2040 mennessä EU:ssa tulisi ottaa talteen 280 miljoonaa hiilidioksiditonnia, josta noin 40 prosenttia eli yli 110 miljoona hiilidioksiditonnia otettaisiin talteen bioperäisistä lähteistä tai suoraan ilmakehästä. Vuoteen 2050 mennessä komission mukaan EU:ssa tulisi ottaa talteen noin 450 miljoonaa hiilidioksiditonnia. Teollisen hiilidioksidin tiedonannossa tunnustetaan tarve

¹ KOM(2024) 63 final Turvattu tulevaisuus – Euroopan vuoden 2040 ilmastotavoite sekä eteneminen kohti ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä kestävässä, oikeudenmukaisessa ja vauraassa yhteiskunnassa

² KOM(2024) 62 final Kohti kunnianhimoista teollista hiilenhallintaa EU:ssa

lisätoimenpiteille tavoitteiden saavuttamiseksi. Tiedonannossa kuvattuja säädösehdotuksia ei vielä ole annettu.

Teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämisen avustuksen myöntämisessä, maksamisessa ja käytössä on noudatettava EU:n valtioneuvoston päätöksen, mukaan lukien komission asetusta (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jäljempänä ”ryhmäpoikkeusasetus”). Ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään edellytyksistä, jotka tuen on täytettävä, jotta se voidaan katsoa EU:n sisämarkkinoille soveltuvaksi ja vapauttaa ennakoilmoitusvaatimuksesta (ns. notifikaatio) komissiolle.

Valtionavustuslaki on yleislaki, jota sovelletaan harkinnanvaraisiin valtiontukiin. Valtionavustuslain 8 §:n nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä valtioneuvoston asetuksella. Valtionavustuslain nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi myönnettävästä avustuksesta.

2 Valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Työn tueksi on hankittu selvitys Teknologian Tutkimuskeskus VTT Oy:ltä.³

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

VTT on selvittänyt mahdollisia hiilidioksidin hyötykäyttökohteita sekä hiilidioksidin poistoa ilmakehästä useissa selvityksissä sekä tutkimushankkeissa (esim. Koponen ja Kujanpää 2025, Kujanpää ym. 2024, Kujanpää ym. 2023a, Kujanpää ym. 2023b, Kärki ym. 2018).

Suomessa syntyy teollisuuden hiilidioksidipäästölähteistä (>0,1 Mt/vuosi) n. 30,1 Mt/vuosi bioperäistä ja n. 15,2 Mt/vuosi fossiilista hiilidioksidia. Jätteenpoltoista syntyy vastaavasti hiilidioksidipäästöjä n. 1,4 Mt/vuosi (fossiilista ja bioperäistä sekaisin).⁴ Vireillä olevia hankkeita on listattu sekä Bioenergia Ry:n ”Hankkeet kartalla: Bio-CCUS & biohiili” palvelussa sekä Elinkeinoelämän keskusliiton Vihreiden investointien dataikkunassa. Useimmat vireillä olevat hankkeet keskittyvät hiilidioksidin hyötykäyttöön. Suurimmassa osassa hankkeita on tavoitteena sähköpoltoaineiden tuotanto (esim. nimikkeillä: e-methanol, e-methane, power-to-gas, synthetic fuels, synthetic aviation fuels). Tällä hetkellä kaksi hanketta tähtää bioperäisen hiilidioksidin talteenottoon ja kuljetukseen geologisesti varastoitavaksi. Myös hiilidioksidin mineralisaatioon tähtääviä hankkeita on suunnitteilla. Mineralisoinnilla tarkoitetaan hiilidioksidin sitomista kemiallisesti kiinteiksi mineraaleiksi. Mineralisointia voidaan hyödyntää esimerkiksi betonin valmistuksessa. Hankkeiden volyymeista ei ole kattavaa tietoa, mutta hankkeet eivät tällä hetkellä kohdistu suuriin biogeenisiin pistelähteisiin. Hankkeiden etenemisestä ei myöskään ole kattavaa

³ Koponen, K., & Kujanpää, L. (2025). *Hiilidioksidin talteenoton, hyödyntämisen ja poiston kansallisen kannustimen arviointikriteerit*. VTT Technical Research Centre of Finland. VTT Asiakasraportti No. VTT-CR-00188-25

⁴ Mäkikouri, S., Kujanpää, L., Lehtonen, J., Heikkinen, N., Linjala, O., Jutila, E., Koponen, K., & Reinikainen, M. (2024). *Selvitys hiilidioksidin talteenoton ja hyötykäytön kansallisesta ilmasto- ja talouspotentiaalista*. Teknologiateollisuus ry. VTT Asiakasraportti No. VTT-CR-00468-24 https://teknologiateollisuus.fi/wp-content/uploads/2024/09/VTT-projektiraportti_Selvitys-hiilidioksidin-talteenoton-ja-hyotykyayton-potentiaalista.pdf

tietoa, mutta suurin osa hankkeista on vasta suunnitelmia, ja osa on luvitusvaiheessa. Suunnitellut käynnistysvuodet vaihtelevat välillä 2024–2031.

Koponen ja Kujanpää (2025) toteavat, että talteenotetun hiilidioksiditonnin kustannus bioperäisen hiilidioksidin talteenottohankkeessa (jäljempänä BECCS-hankkeessa) olisi arviolta 124 euroa. Hiilidioksidin talteenotto- ja hyödyntämishankkeista (jäljempänä BECCU) esimerkkinä on käytetty sähköpolttoaineiden tuotantoa, jossa kustannus olisi 582 euroa/tCO₂. Koponen ja Kujanpää toteavat lisäksi kirjallisuuden mukaan kustannusten metsäteollisuuden soodakattiloiden savukaasuista olevalle hiilidioksidin talteenotolle olevan 70–100 euroa/tCO₂. Päästöoikeuden hinnan ollessa päästökaupassa n. 70 euroa, voidaan todeta, ettei esimerkiksi päästökaupan hintataso yksinään tarjoa sellaista kannustinta, että teollisen mittakaavan BECCS- tai BECCU-toiminnan nopea markkinaehtoinen yleistymisen olisi todennäköistä, vaikka hankkeita koskevia suunnitelmia Suomessa on jo huomattava määrä.

Teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi avustusta myönnettäisiin valtion talousarvion momentin 32.20.42 valtuuden puitteissa. Momentilla on avustuksen myöntämiseen liittyviä tarkennuksia. Avustuksen myöntämiseen sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetusta. Avustuksen myöntämistä koskisivat yhteisiä säännöksiä koskeva I luku ja valvontaa koskeva II luku sekä ympäristönsuojeluun myönnettyä tukea koskeva III luvun 7 jakson säännöksistä 36 artikla (investointituki ympäristönsuojeluun, hiilestä irtautuminen mukaan luettuna).

Valtionavustuslain 8 §:n nojalla annettaisiin uusi valtioneuvoston asetus avustuksen myöntämisen ehtoista. Avustusta voitaisiin myöntää bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle, jos hiilidioksidi varastoidaan pysyvästi tai hyödynnetään tuotteissa. Avustusta myönnettäisiin tarjouskilpailun perusteella. Avustus kohdennettaisiin suurempiin teollisuuden hankkeisiin asettamalla vähimmäisraja rakennettavalle hiilidioksidin vuotuiselle talteenottokapasiteetille. Tarjouskilpailuun voisivat siten osallistua hankkeet, joissa rakennetaan hiilidioksidin talteenottokapasiteetti, joka on vähintään 15 000 tonnia bioperäistä hiilidioksidia vuosittain.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi lisäksi, että bioperäisen hiilidioksidin talteenoton tulee käynnistyä vuoden 2030 loppuun mennessä ja avustuksen kohteena olevan hiilidioksidin talteenottokapasiteetin tulisi olla käytössä vähintään vuoden 2035 loppuun asti. Määräajoilla pyritään kohdistamaan avustus toteutettavuudeltaan hyvällä tasolla oleville hankkeille sekä varmistamaan avustusta saavien hankkeiden vaikutus investoinnin valmistumisen jälkeiseen bioperäisten hiilidioksidin talteenottoon.

Avustuksen suuruus olisi enintään 30 miljoonaa euroa tuettavaa hanketta kohden. Avustus olisi enintään 30 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Avustusta ei voida myöntää hankkeelle, jos investointi on saanut tukea muusta valtion tai Euroopan unionin tukiohjelmasta samoihin hyväksyttäviin kustannuksiin, joihin avustusta haetaan. Tuen myöntämisestä, valvonnasta, maksamisesta ja takaisinperinnästä vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö.

4 Pääasialliset vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Avustusta teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi voidaan myöntää valtion talousarvioon otetun myöntövaltuuden mukaisesti. Avustus maksettaisiin jälkikäteen hankkeiden edistymisen ja toteutuneiden, maksettujen hyväksyttävien kustannusten perusteella. Maksettava avustus kattaisi vain osan investointikustannuksista ja voisi olla enintään 30 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä investointikustannuksista ja korkeintaan 30 miljoonaa euroa hanketta kohden.

Avustuksen tavoitteena on vähentää ensimmäisten teollisen mittakaavan bioperäisen hiilidioksidin talteenoton käyttöönottoon liittyviä riskejä. Ensimmäisiin teollisen mittakaavan hankkeisiin liittyy tyypillisesti suuremmat riskit ja kustannukset. Siten ensimmäisten hankkeiden myötä tulevien hankkeiden riskien ja kustannusten voidaan arvioida laskevan. Avustusta myönnetään hankkeille, jotka ilman avustusta jäisivät toteutumatta. Tukiohjelmalla arvioidaan voitava käynnistää suoraan vähintään 300 miljoonan euron investoinnit.

4.2 Ympäristövaikutukset

Avustuksen keskeisenä tavoitteena on edistää bioperäisen hiilidioksidin talteenottoa sekä varastointia tai hyötykäyttöä ja siten edistää päästövähennysten saavuttamista sekä vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Tuki edistää pitkän aikavälin kansallisten ja EU:ssa asetettujen ilmastopoliittisten tavoitteiden saavuttamista.

Tällä hetkellä EU:n tasolla ei ole kannusteita teknisille nieluille eli bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle teollisuudesta (BECCS) tai suoraan ilmasta (direct air carbon capture and storage, jäljempänä DACCS). Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti hiilidioksidin talteenotto- ja varastointitoimintaan (CCS) kannustetaan päästökaupassa siten, että talteenotetun ja varastoidun hiilidioksidin päästöt ovat päästökaupan piirissä laskennallisesti nolla.

Komissio antoi keväällä 2024 Industrial Carbon Management tiedonannon (ICM-tiedonanto), jossa tunnustetaan DACCS- ja BECCS-ratkaisujen osalta puuttuvat markkinakannusteet. Tästä johtuen tiedonannon mukaisesti on olemassa tarve sekä rahoitukselle että varastoinnin ja kuljetuksen teknologian ja infrastruktuurin kehittämiseksi.

Komissio on antanut esityksen uudesta EU:n ilmastolaista kesällä 2025. Komission esityksen mukaisesti teknisillä nieluilla on merkittävä rooli vuotta 2040 koskevan päästövähennystavoitteen saavuttamisessa. Komission vuoden 2040 ilmastotavoitteiden asettamiseksi tehdyn vaikutusarvion perusteella voidaan todeta, että EU:n tulevien ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii fossiilisten päästöjen vähentämisen lisäksi myös hiilidioksidin poistamista ilmakehästä, ja arvion mukaan vuoteen 2040 mennessä olisi otettava talteen noin 280 miljoonaa tonnia hiilidioksidia ja vuoteen 2050 mennessä noin 450 miljoonaa tonnia hiilidioksidia. Hiilidioksidin poisto ilmakehästä on katsottu tarpeelliseksi EU-tavoitteiden lisäksi myös Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiselle (Kujanpää ym. 2023a).

Avustusta voitaisiin myöntää sekä BECCS- että BECCU-hankkeille. BECCS muodostaa aina pysyvän hiilidioksidivähennyksen. BECCU voi puolestaan pitää sisällään hyvin erilaisia tuotteita ja hyödyntämisen tapoja. Hiilidioksidin varastoituminen tuotteisiin voi olla hyvin lyhytaikaista tai pitkäaikaista riippuen siitä millaisen tuotteen valmistuksessa hiilidioksidi hyödynnetään. Esimerkiksi synteettisten polttoaineiden tapauksessa varastoa ei varsinaisesti muodostu, jolloin bioperäisestä hiilidioksidista tuotetuilla polttoaineilla voidaan korvata fossiilisia polttoaineita, kun taas hiilidioksidin sitomisella rakennusmateriaaleihin kuten betoniin voidaan muodostaa hyvin pitkäaikainen ja pysyvä hiilivarasto.⁵ Lisäksi BECCU:n kohdalla on mahdollista, että tuotteen hyödyntäminen tapahtuu Suomen ulkopuolella, ja vaikutukset kansalliseen kasvihuonekaasujen tilinpitoon voivat vaihdella. Ennakolta ei voida esittää arvioita siitä millaiseen toimintaan tuki tulee kohdentumaan, eikä siten myöskään siitä millaisia vaikutuksia avustuksella olisi

⁵ Koponen & Kujanpää, 2025.

hiilidioksidivaraston koolle. Epävarmuutta lisää erityisesti EU-lainsäädännön keskeneräisyys. Sähköpolttoaineiden tuotannossa bioperäiselle hiilidioksidille on syntymässä sääntelyn myötä kysyntää markkinoilla. Kesällä 2026 odotetaan lainsäädäntöehdotusta biogeenisen hiilidioksidin pysyvän varastoinnin edistämiseksi päästökaupassa.

Bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle, hyödyntämiselle ja teknisille nieluille on arvioitu olevan Suomessa mittava potentiaali. Kujanpää ym. (2023) ja Mäkikouri ym. (2024) selvitysten mukaan vuonna 2023 bioperäiset päästöt teollisuuden yli 0,1 Mt lähteistä olivat noin 30 Mt vuodessa. Mittakaavan hahmottamisen vuoksi voidaan todeta, että Suomen kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria (LULUCF) olivat vuonna 2023 yhteensä 41 Mt⁶. Vaikutusta teknisten nielujen kokoon tai bioperäisen hiilidioksidin hyötykäytön määriin on vaikea arvioida ennakolta.

Tuen myöntäminen perustuisi tarjouskilpailuun, jossa tarjous annetaan tarvittavaa euromääräistä avustusta kohden investoitavaa hiilidioksidin talteenottokapasiteettia varten. Tällä varmistettaisiin, että käytössä olevalla tuella tuetaan hankkeita, joilla on suurin vaikuttavuus, hiilidioksidin talteenottokapasiteetin rakentumiseen käytettävissä oleva rahoitus huomioon ottaen. Ruotsissa toteutetussa käänteisessä huutokaupassa Stockholms Exergille myönnettiin n. 20 miljardin Ruotsin kruunun tuki n. 11 Mt:n biogeenistä hiilidioksidin talteenottoon, kuljetukseen ja varastointiin. Tukea voidaan maksaa 15 vuoden ajan varastoinnin aloittamisesta. Tuki talteenotettua ja varastoitua CO₂-tonnia kohden olisi näin ollen n. 1800 SEK⁷. Tukea saava hanke on saanut myös muuta rahoitusta mm. EU:n innovaatorahastosta⁸. Lisäksi hankkeella on talteenotettavaa ja varastoitavaa hiilidioksidia koskeva sopimus yksityisen toimijan kanssa⁹. Edellä mainittu hanke, jossa rahoitus koostuu monesta eri lähteestä ei kuitenkaan mahdollista luotettavan arvion tekemistä siitä, millaiseksi tarjousten taso investoitavaa talteenottokapasiteettia kohden muodostuu Suomessa.

Koposen ja Kujanpään (2025) mukaan BECCS- ja BECCU-hankkeiden toteutusaikatauluun vaikuttaa hankkeen tekninen haastavuus, sijainti, sekä varastointi- ja kuljetusmahdollisuuksien tilanne. Koponen ja Kujanpää arvioivat lisäksi, että ”[o]lettaen investointipäätöstä 12 kuukauden sisällä kansallisen tuen myöntämisestä, tuettava laitos olisi arvion mukaan käynnissä n. 3–5 vuoden päästä tukipäätöksestä.” Pitkän toteuttamisajan takia avustuksen avulla toteutettavien konkreettisten ilmastohyötyjen realisoitumisessa kestää pitkään. Avustuksen avulla voidaan kuitenkin tukea ensimmäisiä laitoksia ja ratkaisujen skaalaamista teolliseen mittakaavaan, mikä voi vauhdittaa vastaavien ratkaisujen markkinaehtoista yleistymistä ja siten myös lisätä teknisten nielujen määrää tulevaisuudessa.

4.3 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Asetuksen mukainen valtionapuviranomainen olisi työ- ja elinkeinoministeriö, joka vastaisi valtionavustuslaissa ja tässä asetuksessa valtionapuviranomaiselle asetetuista tehtävistä. Tukiohjelma on uusi, eikä sille ole aiemmin osoitettu henkilöstöä. Tehtävät sisältävät tukiohjelman käytännön suunnittelun, hakijoiden ohjeistuksen ja neuvomisen, tukikäsittelyn ja tukipäätösten valmistelun sekä myöhemmässä vaiheessa maksatushakemuskäsittelyn ja maksatuspäätösten

⁶ [Vuoden 2023 kasviuonekaasupäästöt laskivat 10 % edellisvuodesta | Tilastokeskus](#)

⁷ [Energimyndigheten ger 20 miljarder i stöd för att lagra över 11 miljoner ton koldioxid](#)

⁸ [About Beccs Stockholm - Beccs Stockholm](#)

⁹ <https://beccs.se/news/stockholm-exergi-announces-permanent-carbon-removal-agreement-with-microsoft-worlds-largest-to-date/>

valmistelun sekä valvonnan. Lisäksi tukiohjelma edellyttää tietojärjestelmän kehittämistä arviolta noin 25 000 eurolla.

Hallitus on 6.2.2024 talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa linjannut, että valtion organisaatioiden tulee varmistaa EU:sta ja kansallisesta lainsäädännöstä tulevien uusien velvoitteiden hoitaminen pääsääntöisesti nykyisten määrärahojen puitteissa. Siten edellä mainitut tehtävät hoidetaan muita tehtäviä järjestellen ja karsien. Tietojärjestelmän kehittämiseen liittyvät kustannukset katetaan työ- ja elinkeinoministeriön käytettävissä olevista toimintamäärärahoista.

5 Lausuntopalaute

Asetusehdotus ja siihen liittyvä muistio ovat olleet lausunnolla 19.6.–4.8.2025 verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: valtiovarainministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, Bioenergia ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Teknologiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, WWF Suomi. Myös muut kuin tahot, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa asetusehdotuksesta.

Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat tutustuttavissa lausuntopalvelu.fi -sivustolla tai valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankeet tunnuksella TEM065:00/2025.

Lausunnon jättivät valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus, Bioenergia ry, Climate Leadership Coalition, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiateollisuus ry, Kemianteollisuus ry, Keskuskauppakamari, Metsäteollisuus ry, Palveluajon työnantajat Palta ry, Päijät-Hämeen liitto, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Auris Energia Oy, Carbonaide Oy, Demeca Oy, Finnair Oyj, Fortum Oyj, Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy, Liquid Wind Oy, Metsä Group, Nevel Oy, NG Nordic Finland Oy, Sarlin Oy, St1 Nordic Oy, Suomen Lantakaasu Oy, Vantaan Energia Oy ja Wega Group Oy.

Lähtökohtaisesti ehdotettua investointiavustuksen käyttöönottoa tuettiin useassa lausunnossa. Eniten palautetta lausunnoissa saatiin ehdotetusta 20 000 tonnin vuosittaisesta kokorajasta ja suurin osa lausunnonantajista piti ehdotettua kokorajaa liian suurena. Muutama lausunnonantaja piti kokorajaa sen sijaan liian pienenä. Lausunnoissa kiinnitettiin myös huomiota avustukseen varattuun tukisummaan, jota usea lausunnonantaja piti riittämättömänä. Täsmennyksiä toivottiin jatkovalmistelussa huutokauppaa koskeviin sääntöihin ja menettelyihin sekä vähähiilisiä ja RFNBO-polttoaineita koskeviin vaatimuksiin. Lausuntopalauteesta on laadittu lausuntoyhteenveto, joka on saatavilla hankkeen asiakirjoissa¹⁰.

Lausuntopalauteen perusteella hankkeita koskevaa kokorajaa on laskettu siten, että tukea voidaan myöntää, jos hankkeessa investoidaan hiilidioksidin talteenottokapasiteettiin, joka on vähintään 15 000 tonnia vuosittain. Lausuntopalauteen perusteella on täsmennetty avustuksen myöntämistä

¹⁰ <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM065:00/2025>

koskevia ehtoja ja menettelyitä. Suurin osa täsmennyksistä perustuu ryhmäpoikkeusasetusten säännösten tuomiseen asetukseen informatiivisista syistä. Tavoitteena on ollut selkeyttää tarjouskilpailun osallistumisen ja tuen myöntämisen ehtoja siten, että tukiohjelman kannalta kaikki keskeinen on sisällytetty asetukseen. Tämän lisäksi vähähiilisiä ja RFNBO-polttoaineita koskevat vaatimukset on täsmennetty. Asetukseen on myös lisätty pykälä erityisesti maksatuksiin sekä hankkeiden valvontaan ja seurantaan liittyen.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisalasta. Asetusta sovellettaisiin valtion talousarvion mukaisen teollisuuden bioperäisen hiilidioksidin talteenoton edistämiseksi tarkoitetun valtionavustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttämiseen. Asetuksessa tarkoitettuun avustukseen sovellettaisiin myös valtionavustuslakia (688/2001).

2§. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin määritelmistä. Pykälän 1 kohdassa hiilidioksidin talteenotolla ja pysyvällä varastoinnilla tarkoitettaisiin teknologioita, joiden avulla voidaan ottaa talteen teollisuuslaitosten prosessiperäisesti tai muutoin päästämää hiilidioksidia, kuljettaa sitä varastointipaikkaan ja injektoida sitä soveltuviin maanalaisiin geologisiin muodostumiin pysyvää varastointia varten. Kansallisesti tukea ei myönnettäisi fossiilisen hiilidioksidin talteenotolle eikä suoraan ilmakehästä talteenotetulle hiilidioksidille. Muilta osin kohdan 1 määritelmä vastaa ryhmäpoikkeusasetuksen määritelmää hiilidioksidin talteenotosta ja pysyvästä varastoinnista.

Pykälän 2 kohdassa määriteltäisiin hiilidioksidin talteenotto ja hyötykäyttö. Hiilidioksidin talteenotolla ja hyötykäytöllä tarkoitettaisiin teknologioita, joiden avulla voidaan ottaa talteen teollisuuslaitosten prosessiperäisiä tai muutoin päästämää hiilidioksidia, ja kuljettaa sitä hiilidioksidin kulutus- tai hyödyntämispaikkaan täysimääräisesti käytettäväksi. Kohdan 2 määritelmä vastaa ryhmäpoikkeusasetuksen määritelmää.

Pykälän kohdassa 3 määriteltäisiin tarjouskilpailu. Tarjouskilpailulla tarkoitettaisiin menettelyä, jossa määrärahan puitteissa alhaisimmat tarjoukset tehneet hakijat valitaan.

Ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 9 kohdassa säädetään tarjouskilpailuun kohdistuvista ehdoista. Tarjouskilpailusääntelyn mukaan vähintään 70 prosenttia valintakriteereistä, joilla tarjoukset asetetaan paremmuusjärjestykseen ja tuki viime kädessä kohdennetaan, on määritettävä suhteessa hankkeen vaikutukseen tukitoimenpiteen ympäristötavoitteisiin. Näin ollen 30 % arviointikriteereistä voisi perustua muuhun kuin alhaisimpaan hintaan. Ehdotetussa asetuksessa säädetään tuen myöntämisen ehdoista. Tukikelpoisten hankkeiden osalta tuki myönnettäisiin niille hankkeille, joilla on alhaisin tarvittava avustuksen euromäärä hankkeessa investoitavaa bioperäisen hiilidioksidin talteenottokapasiteettia kohti.

3 §. Valtionapuviranomainen. Asetuksen mukainen valtionapuviranomainen olisi työ- ja elinkeinoministeriö, joka vastaisi valtionavustuslaissa ja tässä asetuksessa valtionapuviranomaiselle asetetuista tehtävistä. Koska tuen katsotaan olevan valtioneutua, vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö myös tukiohjelman valtioneutusaäntelyn mukaisuudesta.

4 §. Avustuksen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille. Avustuksen myöntäminen edellyttää, että tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviin perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksessa (EU) N:o 651/2014 (jäljempänä ryhmäpoikkeusasetus) säädetyt tuen myöntämisen edellytyksiä ja tukimuotoa koskevia erityisiä edellytyksiä noudetaan. Ryhmäpoikkeusasetus asettaa vaatimuksia tuen myöntämiselle sekä erityisiä vaatimuksia hiilidioksidin talteenoton tukemiselle. Tuen myöntämisessä olisi noudatettava

ryhmäpoikkeusasetuksen yhteisiä säännöksiä koskevaa I lukua ja valvontaa koskevaa II lukua sekä ympäristönsuojeluun myönnettyä tukea koskevia III luvun 7 jakson säännöksistä 36 artiklaa (investointituki ympäristönsuojeluun, hiilestä irtautuminen mukaan luettuna).

5 §. Avustuksen saaja. Pykälässä säädettäisiin avustuksen saajasta. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan asetuksen mukaista valtionavustusta voitaisiin myöntää Suomessa toimivalle yritykselle.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tukea ei voitaisi myöntää ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettulle yritykselle, jolle on annettu sellaiseen komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa valtiontuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Ehdotettu momentti on informatiivinen säännös ryhmäpoikkeusasetuksen tuen myöntämistä rajoittavasta säännöksestä.

Ehdotetun 3 momentin mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettulle vaikeuksissa oleville yrityksille ei myöskään voitaisi myöntää tukea. Ehdotettu momentti on informatiivinen säännös ryhmäpoikkeusasetuksen tuen myöntämistä rajoittavasta säännöksestä.

Ehdotetun 4 momentin mukaan tukea ei myöskään voitaisi myöntää yritykselle, johon sovelletaan Euroopan unionin asettamia pakotteita. Ehdotettu momentti perustuu Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annettuun Neuvoston asetuksen ((EU) N:o 269/2014), jonka mukaan valtio ei voi myöntää pakotteiden alla olevalle yritykselle valtionavustusta.

6 §. Avustuksen käyttötarkoitus. Pykälässä säädettäisiin avustuksen käyttötarkoituksesta. Avustusta voitaisiin myöntää bioperäisen hiilidioksidin talteenoton investointeihin, jossa hiilidioksidi talteenotetaan ja varastoidaan pysyvästi tai hiilidioksidi talteenotetaan ja hyötykäytetään. Avustuksen käyttötarkoituksen myötä avustuksen saaminen rajataan ainoastaan bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle eikä tukea siten voisi saada fossiilisen hiilidioksidin talteenotolle. Hiilidioksidin talteenotto ja varastointi sekä hyötykäyttö on määritelty ehdotetussa 2 pykälässä.

7 §. Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaisesti avustusta voitaisiin myöntää Suomessa, Ahvenanmaan maakunnan aluetta lukuun ottamatta, toteutettavaan biogeenisen hiilidioksidin talteenottohankkeeseen, jos hanke toteutuisi ilman tämän asetuksen mukaista avustusta. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla tukiohjelmaa on pidettävä asiana, joka lain 18 §:n nojalla kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan. Sen vuoksi tuen hakija ei olisi oikeutettu tässä asetuksessa säädettyyn tukeen, jos hanke sijaitsisi maakunnassa. Ahvenanmaan itsehallintolain 2 §:n nojalla maakunta käsittää sille itsehallintolain tullessa voimaan kuuluvan alueen. Hankkeissa, joissa laitoksesta syntyy bioperäistä sekä fossiilista hiilidioksidia avustusta voisi osoittaa ainoastaan bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle ja toimijan tulisi osoittaa bioperäisen hiilidioksidin osuus avustuksen saamiseksi. Tukea voitaisiin myöntää ainoastaan hankkeisiin, jotka eivät toteutuisi ilman asetuksen mukaista avustusta. Ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan kyseistä asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jolla on kannustava vaikutus. Valtionavustuslain (L 688/2001) 7 § 2) kohdan mukaan valtionavustuksen myöntämisen on oltava perusteltua. Jos hanke toteutettaisiin ilman tukea, sillä ei voida katsoa olevan käynnistävää vaikutusta, eikä tällaisissa tapauksissa tuen myöntäminen ole perusteltua. Hakijan on ehdotetun 9 pykälän 2 momentin 9 kohdan mukaisesti toimitettava hakemuksen yhteydessä hankkeen kannattavuustarkastelu ja perusteltava avustuksen tarve hankkeen taloudellisilla tunnusluvuilla. Ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan tuella katsotaan olevan

kannustava vaikutus, jos tuen saaja on jättänyt kirjallisen tukihakemuksen kyseiselle jäsenvaltiolle ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista.

Ehdotetun 2 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää, jos hankkeessa rakennetaan hiilidioksidin talteenottokapasiteetti, joka on vähintään 15 000 tonnia vuosittain. Ehdotetulla kokorajalla pyritään kohdentamaan avustus teollisen mittakaavan hankkeisiin. Ensimmäisillä teollisen mittakaavan hiilidioksidin talteenottohankkeilla on erityistä demonstraatioarvoa teknologian käyttöönotosta ja laitosten toteuttamisesta saatavien kokemusten kautta. Suuremman kokoluokan hankkeista saatavilla kokemuksilla on suurin vaikuttavuus seuraavien saman mittakaavan hiilidioksidin talteenottolaitosten toteutumiseen. Avustuksen ulkopuolelle rajautuisivat pienemmät hankkeet ja esimerkiksi suuri osa biokaasulaitoksista. Rajauksen tavoitteena on myös pyrkiä vähentämään tukikäsittelyyn liittyvää hallinnollista rasitetta ja siten mahdollistaa sujuva tukikäsittely tavoitellussa aikataulussa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan avustusta ei voitaisi myöntää, jos investointi on saanut tukea muusta valtion tai Euroopan unionin tukiohjelmasta samoihin hyväksyttäviin kustannuksiin, joihin avustusta haetaan. Tarjouskilpailun toimivuuden kannalta on tärkeää, että tuesta kilpaillaan tasaväkisesti. Muun tuen salliminen voisi johtaa siihen, että tuen hakijat tarjoaisivat sellaisia tukitasoja, joilla hankkeita ei ole mahdollista vielä käynnistää ja hakisivat muuta tukea lisäksi. Tällöin riskinä olisi se, että tuetut hankkeet eivät välttämättä toteutuisi asetuksen mukaisessa aikataulussa ja tarjouskilpailun voittaisivat muut kuin aidosti kustannustehokkaimmat hankkeet. Lisäksi tarjouskilpailun kannalta on tärkeää, että säännöt ovat mahdollisimmat selvät etukäteen. Tukien kumuloitumiseen liittyy aina tapauskohtaista arviointia ja tuen hakijoiden mahdolliset suunnitelmat yhdistellä tukia eri lähteistä, ei välttämättä ole mahdollista. Ehdotetulla momentilla pyritään lisäksi varmistamaan jäljempänä ehdotetun 5 momentin mukainen ryhmäpoikkeusasetuksen säännös siitä, että ilman haettua avustusta hankkeen nettohyötyarvon tulisi olla sen elinkaarena aikana negatiivinen. Käytännössä avustuksen myöntämisen jälkeen vastaanotettu uusi tuki voisi johtaa tilanteeseen, jossa edellä mainitun ehdotetun 8 momentin mukaisen vaatimuksen myötä avustusta jouduttaisiin takaisinperimään.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisen edellytyksistä. Suurin osa ehdotetun momentin vaatimuksista perustuu ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksiin ja on siten luonteeltaan informatiivisia. Ehdotetussa momentissa on myös kansallisia säännöksiä, joilla pyritään täydentämään ja selkeyttämään ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimuksia.

Ehdotetun 4 momentin 1 kohdan mukaan avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että bioperäisen hiilidioksidin talteenoton tulee käynnistyä viimeistään vuoden 2030 loppuun mennessä ja avustuspäätöksen mukainen määrä hiilidioksidin talteenottokapasiteettia tulee olla käytössä vähintään vuoden 2035 loppuun asti. Määräajoilla pyritään kohdistamaan avustus toteutettavuudeltaan hyvällä tasolla oleville hankkeille sekä varmistamaan avustusta saavien hankkeiden vaikutus investoinnin valmistumisen jälkeiseen bioperäisten hiilidioksidin talteenottoon.

Ehdotetun 4 momentin 2 kohdan mukaisesti tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että investointi ei johda tuotantokapasiteetin kasvuun eikä fossiilisten polttoaineiden kulutuksen lisääntymiseen ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artikla 1 a kohdan vastaisesti. Ehdotettu momentti koskee erityisesti jätteenpolttolaitoksia, joissa poltetaan niin fossiilista kuin biologista alkuperää olevaa jätettä.

Ehdotetun 4 momentin 3 kohdan mukaisesti tuen myöntämisen edellytyksenä on, että investointi yhdistettäisiin täydelliseksi hiilidioksidin varastointi- tai hyödyntämisketjuksi ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 2 a kohdan a alakohdan mukaisesti, jolloin talteenotetulle

hiilidioksidille on oltava tiedossa varastointi- tai hyödyntämistapa osoitettuna avustukselle ehdollisena sopimuksena. Kansallisesti on mahdollista säätää ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimusta tiukempi ehto ja ryhmäpoikkeusasetuksen ehdon toteutuminen todennettaisiin edellyttämällä ehdollista sopimusta.

Ehdotetun 4 momentin 4 kohdan mukaisesti tuen myöntämisen edellytyksen on, että hankkeen toteutuminen johtaa ympäristönsuojelun tason paranemiseen ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti. Ehdotettu momentti on informatiivinen säännös ryhmäpoikkeusasetuksen tuen myöntämistä koskevasta edellytyksestä.

Ehdotetun 4 momentin 5, 6 ja 7 kohdassa säädetään edellytyksistä, joilla pyritään varmistamaan tuen käynnistävä vaikutus. Ehdotetun 4 momentin 5 ja 6 kohta perustuisi ryhmäpoikkeusasetukseen ja ehdotettu 7 kohta olisi täydentävää kansallista sääntelyä. Ehdotetun 5 kohdan mukaisesti tuen saamisen ehtona olisi, että hankkeessa ei ole ennen hakemuksen jättämistä tehty sitoumusta, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 23 kohdan mukaisesti. Ehdotetun 6 kohdan mukaisesti tuen myöntämisen edellytyksen olisi, että hankkeessa ei ole ennen hakemuksen jättämistä aloitettu rakentamistöitä ryhmäpoikkeusasetuksen 6 artiklan 2 kohdan vastaisesti. Ehdotetun 7 kohdan mukaan lisäksi ehtona olisi, että hankkeessa ei ole ennen hakemuksen jättämistä tehty sitovaa päälaitetilausta taikka sitovaa investointipäätöstä.

Euroopan unionin tuomioistuin on ratkaisussa C-349/17 (Eesti Pagar) ottanut kantaa siihen, mitä laillisesti velvoittavalla sitoumuksella tarkoitetaan. Jotta sopimusta ei katsottaisi laillisesti velvoittavaksi sitoumuksiksi, ei riitä, että päälaitetilauksella on solmittu sopimuksella, jossa on peruutusmahdollisuus, vaan sopimuksen tulee olla ehdollinen tuen saamiselle. Siten myös ehdotetulla ”sitovalla päälaitetilauksella” tarkoitettaisiin sellaisia sopimuksia, jotka eivät ole ehdollisia tuen saamiselle. Jotta sopimusta ei katsottaisi ”sitovaksi”, tulisi tilauksen sopimuksen mukaan toteutua vain, mikäli tukea saadaan. Ehdotettu ”sitova investointipäätös” on kansallinen säännös, ja vastaa voimassa olevaa energiaturvapolitiikkaa. Ehdotettu ”muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman” vastaisi ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 23 kohtaa. Muita sitoumuksia ja tilauksia kuin päälaitetilauksia voisi siis tehdä ennen tuen hakemista, jos ne eivät tekisi hankkeesta peruuttamatonta. Sitoumusta arvioitaisiin päälaitetilauksen kaltaisesti siten, että tuen saamiselle ehdolliset sitoumukset eivät estäisi tuen myöntämistä. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja toteutettavuustutkimusten tekemistä, ei katsota töiden alkamiseksi. Kansallisessa tukikäytännössä on katsottu, että vuokrasopimus voi kuitenkin joissain tilanteissa olla sellainen muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman. Siinä missä kiinteistön edelleen luovutusta ei voida kauppakirjalla pääsääntöisesti estää, määräajaisesta vuokrasopimuksesta voi sen ehdoista riippuen olla vaikeaa päästä irti. Tällaisessa tapauksessa, jos vielä vuokrahintaa on merkittävä hankkeen kokoon nähden, voidaan katsoa, että vuokrasopimus on sellainen muu sitoumus, joka tekee hankkeesta peruuttamattoman.

Ehdotetun 4 momentin 8 kohdan mukaan tuen saamisen edellytyksenä olisi, että hankkeen toteutettavuuden tulee olla sellaisella tasolla, että hiilidioksidin talteenoton käynnistyminen ehdotetun momentin 1 kohdassa tarkoitettussa määräajassa on todennäköistä. Toteutettavuuden kannalta on tärkeää, että tuen saajalla on käytettävissään riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset toteuttaa hanke. Taloudellisilla edellytyksillä tarkoitetaan etenkin yrityksen taloudellista tilannetta sekä hankkeen rahoitussuunnitelman uskottavuutta. Rahoitussuunnitelman uskottavuuden kannalta tärkeää on etenkin oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus hankkeelle. Yleisesti rahoitusneuvotteluiden valmiusaste on keskeisessä asemassa arvioitaessa hankkeen todennäköistä toteutumista. Toiminnallisilla edellytyksillä tarkoitetaan etenkin hakijan

omaa ja käytettävissä olevaa osaamista ja kykyä toteuttaa teollisen mittakaavan hanke ja hallita hankkeen riskejä. Hankkeen toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttavat myös muut tekijät, kuten mahdollisten lupamenettelyiden vaihe sekä osto- ja myyntisopimusneuvotteluiden tilanne.

Ehdotetun 5 momentin mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 2 a kohdan b alakohdan mukaisesti investointihankkeen nettonykyarvon olisi sen elinkaaren aikana oltava negatiivinen. Hankkeen nettonykyarvon laskennassa olisi otettava huomioon vältetyt hiilidioksidipäästöjen kustannukset. Ehdotettu momentti on informatiivinen säännös ryhmäpoikkeusasetuksen tuen myöntämistä koskevasta edellytyksestä. Ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 2 a kohdan b alakohdan edellyttämän nettonykyarvon laskennassa on huomioitava hankkeen kaikki kustannukset ja tuotot, mutta laskennassa ei huomioida haettavaa avustusta. Valtionapuviranomainen voi hakukohtaisesti antaa tarkempia ohjeita investointihankkeen nettonykyarvon laskentaan liittyen.

Ehdotetun 6 momentin mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 2 b. kohdan mukaisesti hiilidioksidin talteenotolla olisi saatava aikaan hiilidioksidipäästöjen kokonaisvähennyksiä. Avustetun hankkeen seurauksena kasvihuonekaasupäästöjä ei saa pelkästään siirtää toimialalta toiselle, vaan hankkeen seurauksena on saatava aikaan päästöjen kokonaisvähennyksiä. Ehdotettu momentti on informatiivinen säännös ryhmäpoikkeusasetuksen tuen myöntämistä koskevasta edellytyksestä.

Ehdotetun 7 momentin mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 3 kohdan mukaisesti avustusta ei voitaisi myöntää sellaiselle hankkeelle, jonka tarkoituksena on varmistaa, että avustuksen hakija täyttää hyväksytystä lainsäädännöstä tulevan velvoitteen. Ehdotettu momentti on informatiivinen säännös ryhmäpoikkeusasetuksen tuen myöntämistä koskevasta edellytyksestä. Bioperäisen hiilidioksidin talteenottoa ja pysyvää varastointia tai hyötykäyttöä ei edellytetä nykytilassa muussa lainsäädännössä.

8 §. Avustuksen myöntämisen erityiset edellytykset. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuksen saamisen erityisistä edellytyksistä. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että talteenotettu hiilidioksidi olisi peräisin eräiden polttoaineiden kestävyyskriteereistä annetussa laissa (393/2013) tarkoitettusta kestävyyskriteerit täyttävän biomassan poltosta tai kestävyyskriteerit täyttävästä biomassasta tuotetun biokaasun tuotannosta taikka yhdyskuntajätteen poltosta. Ehdotetulla säännöksellä varmistetaan hiilidioksidin talteenotossa käytetyn biomassan kestävyys. Kestävyuden osoittaminen on vastaavasti päästökaupassa bioperäistä alkuperää olevien päästöjen nollapäästöisyyden edellytyksenä. Yhdyskuntajätteen poltosta peräisin olevien hiilidioksidipäästöjen bioperäisen osuuden määrittelyssä voidaan käyttää massatasetarkastelua, eli mikäli talteenotetun hiilidioksidin määrä ei ylitä bioperäisen hiilidioksidin määrää bioperäisen ja fossiilisen hiilidioksidin seoksessa, voidaan kaikki talteenotettu hiilidioksidi katsoa bioperäiseksi. Tämä olisi yhdenmukainen tulkinta Euroopan komission antaman tulkinnan kanssa liittyen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 nojalla annettuihin muihin kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita koskeviin delegoituihin säädöksiin, ja bioperäisen hiilidioksidin määrän määrittämiseen jätteenpolton päästöissä näissä säädöksissä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan, jos hiilidioksidi kuljetetaan ja varastoidaan pysyvästi, olisi avustuksen myöntämisen ehtona, että hiilidioksidin kuljetetaan ja varastoidaan päästökauppalaan (1270/2023) 74 §:n 1 momentin mukaisesti. Päästökaupassa ehtona hiilidioksidin talteenoton ja pysyvän varastoinnin nollapäästöisyydelle on todennettu talteenotto ja kuljetus pysyvään varastointiin laitokseen, joilla on hiilidioksidin geologisesta varastoinnista ja neuvoston direktiivin 85/337/ETY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2000/60/EY, 2001/80/EY,

2004/35/EY, 2006/12/EY ja 2008/1/EY ja asetuksen (EY) N:o 1013/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/31/EY mukainen voimassa oleva lupa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan, jos talteenotettu hiilidioksidi käytetään muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden tuotannossa, olisi tuotettavien polttoaineiden täytettävä eräiden polttoaineiden kestävyyskriteereistä annetun lain muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita koskevat kestävyyskriteerit.

Ehdotetun 4 momentin mukaan, jos talteenotettu hiilidioksidi käytetään uusiutuvan kaasun, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä, direktiivin (EU) 2023/1791 muuttamisesta ja direktiivin 2009/73/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1788 2 artiklan 13 alakohdassa tarkoitettujen vähähiilisten polttoaineiden tuotannossa, on tuotettavien polttoaineiden kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten määrittämisessä noudatettava direktiivin 9 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua menetelmässä vahvistettuja vaatimuksia.

Muille kuin edellä 3 ja 4 momentissa mainituille hiilidioksidin hyötykäytölle ei olisi erityisiä vaatimuksia ja avustusta voi saada myös hiilidioksidin talteenottoon, kun hiilidioksidi hyödynnetään muissa tuotteissa tai varastoidaan pysyvästi tuotteisiin mineralisoinnin avulla. Hiilidioksidin sitoutumisen pysyvyydestä tuotteeseen ja hiilidioksidipäästöjen kokonaisvähennyksestä olisi jäljempänä ehdotetun 9 pykälän 2 momentin 13 kohdan mukaisesti esitettävä selvitys hakemuksen yhteydessä. Jos hyötykäyttökohteella saavutettavista kasvihuonekaasujen kokonaisvähennyksestä ei olisi muussa sääntelyssä säädettyjä laskentasääntöjä, tulee hakijan osoittaa kokonaispäästövähennys riippumattoman ulkopuolisen kolmannen osapuolen vahvistamalla laskelmalla.

9 §. Avustusta koskeva hakemus. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustusta koskevasta hakemuksesta ja siihen liitettävistä tiedoista. Ehdotetun 1 momentin mukaan avustusta koskeva hakemus olisi toimitettava työ- ja elinkeinoministeriölle hakuilmoituksessa asetetussa määräajassa.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin tarjouskilpailuun osallistumista koskevan hakemuksesta ja sen liitteistä. Ehdotetun 1 kohdan mukaan hakemuksesta tulisi ilmetä ainakin seuraavat tiedot: hakijan virallinen nimi, osoitetiedot, sähköpostiosoite, yritys- ja yhteisötunnus sekä yrityksen koko.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan hakijan tulisi toimittaa tiedot sen tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista sekä omistusrakenteesta. Tieto yrityksen tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista tarvittaisiin pakotetarkastusta varten. Esimerkiksi Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EU) 269/2014 2 artiklan 2 kohta kieltää asettamasta suoraan tai välillisesti varoja tai taloudellisia resursseja pakotteiden alaisten henkilöiden tai heihin yhteydessä olevien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden, yhteisöjen tai elinten saataville tai hyödynnettäviksi.

Ehdotetun 3 kohdan mukaan hakijan olisi ilmoitettava tarvittava avustusmäärä investoitavaa hiilidioksidin talteenottokapasiteettia kohti (tCO₂/vuosi). Kyse olisi tarjouksesta, jonka perusteella hakemukset järjestettäisiin pienimmästä suurimpaan.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan hakijan tulisi myös ilmoittaa tarvittava avustuksen kokonaismäärä ja sen osuus hyväksyttävistä kustannuksista.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan hakijan olisi liitettävä kuvaus hankkeesta ja laitoksesta sisältäen tiedon laitoksen vuotuisesta talteenottokapasiteetista.

Ehdotetun 6 kohdan mukaan hakemuksessa tulee olla hankkeen toteuttamissuunnitelma, sijainti ja aikataulu.

Ehdotetun 7 kohdan mukaisesti hakijan tulisi esittää hankkeen eritelty kustannusarvio ja tätä tarkennettaisiin siten, että hankkeen eritelty kustannusarvio tulisi esittää ilman veroja. Avustusta voidaan myöntää vain verottomaan osuuteen.

Ehdotetun 8 kohdan mukaisesti hakemuksessa tulisi lisäksi esittää tiedot hankkeen rahoitussuunnitelmasta. Rahoitussuunnitelmassa tulisi erotella oman ja vieraan pääoman ehtoiset rahoituslähteet, näihin liittyvien neuvotteluiden tilanne sekä mahdolliset ehdot rahoitukselle.

Ehdotetun 9 kohdan mukaan hakemuksessa tulisi esittää hankkeen kannattavuuslaskelma ja nettohyötylaskelma ilman avustusta ja avustuksen kanssa. Kannattavuuslaskelmalla ja siihen perustuvilla hankkeen taloudellisilla tunnusluvulla tulee perustella avustuksen tarve hankkeen toteutumiseksi.

Ehdotetun 10 kohdan mukaan hakijan tulee toimittaa selvitys hankkeessa investoitavan hiilidioksidin talteenottokapasiteetin käytöstä ja talteenotettavan hiilidioksidin määrästä ja käytöstä vuoden 2035 loppuun asti.

Ehdotetun 11 kohdan mukaisesti hakijan tulee esittää selvitys talteenotetun hiilidioksidin varastoinnista tai hyötykäytöstä ja näihin liittyvät haetulle avustukselle ehdolliset sopimukset. Edellä mainituilla tiedoilla varmistetaan 7 §:n 4 momentin 3 kohdassa säädettyjen hiilidioksidin kuljetusta, varastointia ja hyötykäyttöä koskevien edellytysten täyttyminen.

Ehdotetun 12 kohdan mukaan hakijan tulee esittää selvitys hankkeeseen haetuista ja myönnettyistä muista julkisista tuista. Avustusta ei voitaisi 7 §:n 3 momentin mukaisesti myöntää, jos investointi on saanut tukea muusta valtion tai Euroopan unionin tukiohjelmasta samoihin hyväksyttäviin kustannuksiin, joihin avustusta haetaan. Julkisella tuella tarkoitetaan valtionavustuslain 4 §:n 2 kohdan mukaan valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön taikka julkisoikeudellisen laitoksen tai säätiön antamaa tai sen varoista maksettavaa avustusta, lainaa ja muuta rahoitusta, korkotukea, takausta, maksuhelpotusta ja muuta näihin rinnastettavaa taloudellista etuutta sekä Euroopan yhteisön tai muista Euroopan unionin varoista myönnettävää tukea verojärjestelmän kautta annettavaa tukea lukuun ottamatta.

Ehdotetun 13 kohdan mukaan hakijan tulee esittää selvitys hiilidioksidin sitoutumisen pysyvyydestä tuotteeseen ja kasvihuonekaasupäästöjen vuosittaisesta kokonaisvähennyksestä esitetystä varastointi- tai hyötykäyttövaihtoehdossa. Jos edellä tarkoitettu kasvihuonekaasupäästöjen kokonaisvähennyksestä ei ole muussa sääntelyssä säädettyjä laskentasaäntöjä, tulee hakijan osoittaa päästöjen kokonaisvähennyksestä perusteltu laskelma, joka on riippumattoman kolmannen osapuolen vahvistama. Riippumattoman kolmannen osapuolen tulee olla aihealueen asiantuntija tai asiantuntijataho.

Ehdotetun 3 momentin mukaan, jos 2 momentin 13 kohdassa tarkoitettu selvitys hiilidioksidin sitoutumisesta tarvittaisiin osoittamaan 7 §:n 4 momentin 4 kohdassa tarkoitettu ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimus avustuksen saamisen edellytyksestä, jonka mukaan hankkeen toteutumisen tulee johtaa ympäristönsuojelun tason paranemiseen sekä 7 §:n 6 momentissa tarkoitettu ryhmäpoikkeusasetuksen vaatimus päästöjen kokonaisvähennyksistä.

Ehdotetun 4 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi edellyttää lisäksi muita avustuksen myöntämisen kannalta tarvittavia tietoja toimitettavaksi avustusta koskevassa hakemuksessa.

10 §. Avustuksen enimmäismäärä. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuksen enimmäismäärästä. Ehdotetun pykälän mukaan avustusta voitaisiin myöntää enintään 30 miljoonaa euroa tuettavaa hanketta kohden ja enintään 30 prosenttia hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Jos 7 §:n 4 momentin 1 kohdassa säädettyä määräaikaan hiilidioksidin talteenoton käynnistymiselle ei noudatettaisi, myönnetyn avustuksen määrästä vähennetään avustusta maksettaessa yksi prosentti jokaista määräajan ylittävää täyttä kuukautta kohden. Avustuksen määrästä vähennettäisiin tällaisessa tilanteessa kuitenkin enintään 20 prosenttia kokonaismäärästä. Vähennystä avustuksen määrästä ei kuitenkaan tehtäisi, jos viivästyminen on johtunut avustuksen saajasta riippumattomasta odottamattomasta syystä, jota avustuksen saaja ei asianmukaista huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää.

Ehdotetun pykälän mukainen avustuksen enimmäismäärä perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamista koskeviin edellytyksiin. Mikäli kansallisesti haluttaisiin myöntää määrällisesti suurempaa avustusta edellyttäisi avustuksen käyttöönotto erillistä hyväksyntää komissiolta. Tukiprosentilla rajoitettaisiin avustuksen osuutta kokonaisinvestoinnista. Avustuksen myöntäminen perustuisi ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 9 kohdan mukaiseen tarjouskilpailuun, jossa tuki-intensiteetti voi olla 100 prosenttia investointikustannuksista. Jotta tuettavat hankkeet olisivat sellaisella kaupallistumisen asteella, että vastaavien hankkeiden voidaan olettaa tulevaisuudessa käynnistyvän myös ilman tukea, rajoitettaisiin tukiprosenttia 30 prosenttiin. Tämä tukiprosentti on myös ryhmäpoikkeusasetuksessa asetettu enimmäistukiprosentti hiilidioksidin talteenottoon liittyville hankkeille, jos tuki myönnetään ilman tarjouskilpailumenettelyä. Pykälään ehdotettaisiin myös säädettäväksi avustuksen alentamisesta tilanteessa, jossa avustuksen saaja ei noudata avustuksen saamisen edellytyksenä olevaa hiilidioksidin talteenoton käynnistymistä koskevaa määräaikaan. Tällä varmistettaisiin, että avustus käynnistää hankkeita mahdollisimman nopeasti avustuksen myöntämisen jälkeen ja tarjouskilpailu on tasapuolinen hankkeita kohtaan. Avustusta ei kuitenkaan alennettaisi, jos myöhästyminen johtuu avustuksen saajasta riippumattomasta ja odottamattomasta syystä, jota avustuksen saaja ei asianmukaista huolellisuutta noudattaen olisi voinut välttää. Odottamattomaksi ja riippumattomaksi syyksi ei katsottaisi esimerkiksi tavanomaisia viivästyksiä laitetoimituksissa tai rahoitusneuvottelujen ennakoitua hitaammasta etenemisestä. Sen sijaan tällaiseksi syyksi voitaisiin katsoa esimerkiksi ennakoimattomasta viranomaispäätöksestä tai lupaprosessista aiheutuva viive.

11 §. Hankkeen hyväksyttävät kustannukset. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuksen saamista varten hyväksyttävistä kustannuksista sekä kustannuksista, jotka eivät ole hyväksyttäviä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan avustuksen saamista varten hyväksyttäviä kustannuksia olisivat hankkeeseen liittyvät kohtuulliset ja investoinnin toteutumiseksi välttämättömät koneiden ja laitteiden hankinnasta ja asennuksesta aiheutuvat kustannukset, rakennusten kustannukset, rakennusteknisistä töistä ja rakennustöiden valvonnasta aiheutuvat kustannukset, välittömästi investointiin liittyvien maa-alueiden hankinnasta aiheutuvat kustannukset siltä osin, kuin ne eivät ole yli 10 % hankkeen hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista sekä raivaus- ja maanrakennustöistä aiheutuvat kustannukset, ja valmistelu- ja suunnittelukustannukset siltä osin, kuin ne eivät olisi yli 20 % hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista.

Ehdotetun 2 momentin mukaan avustuksen maksamisen edellytyksenä olisi, että hyväksyttäviin kustannuksiin lukeutuvat koneet ja laitteet on hankittu uutena eikä niille ole myönnetty muuta julkista tukea.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin kustannuksista, joita ei katsottaisi hyväksyttäväksi. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät olisi palkat, yleiskustannukset, edustusmenot, korot ja muut rahoituskustannukset, valtion maksuperustelakiin (150/1992) perustuvat maksut (esimerkiksi

ympäristöluvasta perittävä maksu) ja muihin erityismaksu lakeihin perustuvat maksut, kustannusvaraukset, avustukseen oikeutetun yrityksen palveluksessaan olevalle henkilölle maksamat tai korvaamat matkakustannukset, ja avustukseen oikeutetun yrityksen osana tavaroiden tai palvelujen hankintahintaa maksamat arvonlisäverot, vaikka ne liittyisivät välillisesti tai välittömästi 1 momentissa tarkoitettuihin hyväksyttäviin kustannuksiin. Hyväksyttäviä kustannuksia ei myöskään olisi sakko- ja sanktiomaksut.

Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin ostohinnan huomioimisesta leasing- ja vuokrahankinnoissa. Jos investointihanke rahoitetaan leasingilla, osamaksulla tai vastaavalla tavalla, menoina voitaisiin hyväksyä enintään hankinnan ostohintaa vastaavat kustannukset, mutta ei hallinto-, rahoitus-, vakuutus-, korjaus-, huolto- tai muita vastaavia kustannuksia.

Ehdotetussa 5 momentissa säädettäisiin avustuksen saajaan etuyhteydessä olevalta taholta tehtyjen hankintojen kustannusten hyväksyttävyydestä. Tällaiset hankinnat eivät olisi kiellettyjä, mutta niiden kustannuksia voitaisiin hyväksyä ainoastaan siltä osin kuin avustuksen saaja osoittaisi kustannusten vastaavan omakustannehintaa. Hyväksyttävät kustannukset rajautuisivat samoihin kustannuksiin kuin avustuksen saajan osalta. Näin ollen esimerkiksi avustuksen saajaan etuyhteydessä olevan tahon palkkakustannuksia ei voitaisi hyväksyä. Liiketoimen osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Määriteltäessä etuyhteyksissä olevia tahoja sovellettaisiin kirjanpitolakia (1336/1997). Etuyhteys syntyisi joko määräysvallan perusteella tai taloutta ja liiketoimintaa koskevan huomattavan vaikutusvallan perusteella. Lisäksi liiketoimen osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteyksissä toisiinsa, jos kolmannelle osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta liiketoimen molemmissa osapuolissa. Lähipiirin määritelmän osalta sovellettaisiin IAS 24 -standardin mukaista lähipiirimääritelmää ja se olisi tarkoitettu tulkittavaksi yhteneväisesti standardin kanssa.

12 §. Avustuksen myöntäminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuksen myöntämisestä tarjouskilpailun myötä ja tarjouskilpailua koskevista vaatimuksista. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan avustus myönnettäisiin yhden tai useamman tarjouskilpailun myötä. Lähtökohtaisesti avustuksiin varattu tukisumma myönnettäisiin yhden tarjouskilpailun myötä kokonaisuudessaan. Jos kuitenkin avustukselle varattuja määrärahoja ei myönnetä täysimääräisesti yhden tarjouskilpailun myötä, on mahdollista järjestää useampi tarjouskilpailu. Viimekädessä tuen myöntäminen ratkaistaisiin arvalla, jos useammalla kuin yhdellä tarjoajalla olisi samansuuruinen tarjous ja tukea ei voida myöntää kaikille saman tarjouksen tehneille. Tarjouskilpailumenettelyn tarkoituksena on saada mahdollisimman alhainen avustuksen määrä investoitavaa hiilidioksidin talteenottokapasiteettia kohden ja siten tukea kustannustehokkaimpia hankkeita. Tarjouskilpailussa hankkeen osalta jätetään tarjous tarvittavan avustuksen euromäärästä rakennettavaa hiilidioksidin talteenottokapasiteettia kohden ja alhaisimmat tarjoukset tehneille myönnetään avustus tukeen varatun enimmäismäärän puitteissa. Talteenottokapasiteetti määritellään hiilidioksiditonneina, jotka laitos pystyy vuodessa ottamaan talteen.

Tarjouskilpailuun sovelletaan lisäksi ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artiklan 9 kohdassa säädettyjä edellytyksiä. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tuen myöntämisen tulee perustua objektiivisiin, selkeisiin, läpinäkyviin ja syrjimättömiin tukikelpoisuus- ja valintaperusteisiin, jotka on määritelty etukäteen ja julkaistu vähintään kuusi viikkoa ennen hakemusten jättämisen määräaikaa tosiasiallisen kilpailun mahdollistamiseksi. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti tukiohjelman täytäntöönpanon aikana, kun kyseessä on tarjouskilpailumenettely, jossa kaikki tarjoajat saavat

tukea, kyseisen menettelyn rakennetta on korjattava tosiasiallisen kilpailun palauttamiseksi myöhemmissä tarjouskilpailumenettelyissä esimerkiksi supistamalla talousarviota tai volyyymiä. Lisäksi tarjouskilpailun tulokseen jälkikäteen tehtäviä (kuten jälkineuvotteluihin tarjouskilpailun tuloksista perustuvia) mukautuksia ei oteta huomioon.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan vähintään 70 prosenttia valintakriteereistä, joilla tarjoukset asetetaan paremmuusjärjestykseen ja tuki viime kädessä kohdennetaan tarjouskilpailumenettelyssä, on määriteltävä suhteessa hankkeen vaikutukseen tukitoimenpiteen ympäristötavoitteisiin, esimerkiksi vertaamalla aikaansaatavan ympäristönsuojelun yksikköä kohden pyydetyn tuen määrää. Ehdotettu tuki jaettaisiin täysimääräisesti tarjouskilpailun perusteella eikä siten mahdollisia muita esimerkiksi laadullisia kriteerejä sovellettaisi.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tarjouskilpailussa voitaisiin hyväksyä tarjous hankkeesta, joka täyttää ehdotetussa 7 ja 8 §:ssä säädetyt edellytykset. Työ- ja elinkeinoministeriö tekisi arvion edellä mainittujen edellytysten täytymisestä sekä päätöksen hankkeen avustuskelpoisuudesta. Edellä ehdotetussa 7 §:n 4 momentin 8 kohdassa tarkoitettu toteutettavuuden arviointi edellyttää työ- ja elinkeinoministeriön arvioon perustuvaa harkintaa. Toteutettavuuden kannalta on tärkeää, että tuen saajalla on käytettävissään riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset toteuttaa hanke. Taloudellisilla edellytyksillä tarkoitetaan etenkin yrityksen taloudellista tilannetta sekä hankkeen rahoitussuunnitelman uskottavuutta. Rahoitussuunnitelman uskottavuuden kannalta tärkeää on etenkin oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuus hankkeelle. Yleisesti rahoitusneuvotteluiden valmiusaste on keskeisessä asemassa arvioitaessa hankkeen todennäköistä toteutumista. Toiminnallisilla edellytyksillä tarkoitetaan etenkin hakijan omaa ja käytettävissä olevaa osaamista ja kykyä toteuttaa teollisen mittakaavan hanke ja hallita hankkeen riskejä. Hankkeen toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttavat myös muut tekijät, kuten mahdollisten lupamenettelyiden vaihe sekä osto- ja myyntisopimusneuvotteluiden tilanne. Muilta osin kriteerit eivät edellyttäisi arvioon perustuvaa harkintaa. Hankkeiden täyttäessä kriteerit ratkaistaan tuen kohdentuminen tarjouskilpailulla, jossa alhaisimmat tarjoukset investoitavaa hiilidioksidin talteenotokapasiteettia (tCO₂/vuosi) kohti saavat avustusta.

Ehdotetun 3 momentin 1 kohdan mukaan työ- ja elinkeinoministeriön olisi päätöksellään suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle tarjous, jos tiedossa on vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 84 §:ssä tarkoitettu peruste, joka edellyttäisi tarjouksen sulkemista tarjouskilpailun ulkopuolelle mainitun lain mukaisesti järjestetyssä tarjouskilpailussa. Tarkoituksena olisi sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle tuen hakija, joka on syyllistynyt vakaviin rikoksiin. Poissulkemisperusteen tarkoituksena on estää se, että julkisin varoin edistettäisiin yhteiskunnan ja sen taloudellisten etujen vastaista rikollista toimintaa.

Ehdotetun 2 kohdan mukaan työ- ja elinkeinoministeriön olisi päätöksellään suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle tarjous, jos se on perustunut tuen hakijoiden tai tuen hakijan ja muun osapuolen välisiin sopimuksiin tai yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin tai tällaisten tahojen yhteenliittymien päätöksiin, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää tarjouskilpailua tai joista seuraa, että tarjouskilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy. Poissulkemisperusteen tarkoituksena on estää sellaiset kilpailunrajoitukset, joilla voidaan katsoa olevan vahingollisia vaikutuksia tarjouskilpailun onnistuneen lopputuloksen kannalta

Ehdotetun 4 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö järjestäisi tarjouskilpailun ja päättäisi tarjouskilpailun ajankohdan ja tarkemmista menettelyistä. Tarjouskilpailua koskevat tarkemmat säännöt sekä ajankohta ilmoitettaisiin viimeistään kuusi viikkoa ennen hakemusten jättämisen

määräaika. Tarjouskilpailun ajankohta ohjeistuksineen julkaistaan työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla.

13 §. Avustuspäätös. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuspäätöksestä sekä sen muuttamisesta ja mahdollisista hankkeeseen kohdistuvien muutosten ilmoittamisesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi avustuksen myöntämisestä. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi asettaa avustuspäätöksessä tarkempia ehtoja ja rajoituksia avustuksen käytölle ja maksamiselle. Tällaiset ehdot voisivat liittyä esimerkiksi määräaikoihin, maksatushakemuksille asetettaviin tietovaatimukseen tai seikkoihin, joilla varmistetaan avustuksen kohdistuminen asetuksen mukaisesti.

Ehdotetun 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voisi erityisestä syystä muuttaa avustuksen saajan hakemuksesta avustuspäätöksessä määriteltyä avustuksen käyttötarkoitusta tai ehtoja. Myönnettyä tuen määrän tai tarjouskilpailun edellytysten täyttymisen osalta päätöstä ei olisi kuitenkaan mahdollista tarkistaa.

Ehdotetun 3 momentin mukaan avustuksen saajan tulisi ilmoittaa hankkeeseen kohdistuvista muutoksista viipymättä, kuitenkin viimeistään avustuspäätöksessä asetetussa määräajassa työ- ja elinkeinoministeriölle.

14 §. Avustuksen maksaminen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin avustuksen maksamisesta. Lisäksi avustuspäätöksessä voi olla tarkempia ehtoja avustuksen maksamisesta. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi avustuksen maksamisesta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan avustus maksettaisiin jälkikäteen hakemuksen perusteella toteutuneiden, maksettujen ja hyväksyttävien kustannusten perusteella yhdessä tai avustuspäätöksen mukaisessa useammassa erässä. Maksatushakemukseen olisi liitettävä maksamisen edellyttämät tarpeelliset tiedot. Avustuksen saajan harkintaan jätettäisiin, miten myönnetty avustus jaettaisiin erillisiin maksueriin. Menettelyä on pidetty joustavana tuen saajan kannalta erityisesti suurten ja pitkäkestoisten hankkeiden osalta.

Ehdotetun momentin 3 mukaan myönnetyn avustuksen ensimmäinen maksuerä voidaan maksaa, kun avustuksen saaja on tehnyt sitovan päälaitetilauksen ja aloittanut rakentamisen sekä kustannuksista vähintään 20 prosenttia on maksettu. Tällä varmistettaisiin, että avustusta maksetaan ainoastaan hankkeille, joiden valmistuminen näyttää todennäköiseltä.

Ehdotetun 4 momentin mukaan viimeisen maksuerän tulisi olla vähintään 20 prosenttia myönnetystä avustuksesta. Viimeisen erän maksamisen edellytyksenä olisi, että hanke on valmistunut ja avustuksen kohteena oleva omaisuus on vakuutettu vahingon varalta sekä lopputilitys hyväksytty. Viimeistä maksuerää koskevassa maksuspäätöksessä vahvistetaan avustuksen lopullinen määrä.

Ehdotetun pykälän 5 momentissa säädettäisiin EU:n valtiontukisääntelyyn liittyvästä maksatuksen keskeyttämisvelvoitteesta. Komissio edellyttää, että jäsenvaltion viranomaiset sitoutuvat lykkäämään valtiontuen maksamista kaikille sellaisille yrityksille, jotka ovat saaneet aikaisemmin komission päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi määriteltyä sääntöjenvastaista tukea, kunnes kyseinen yritys on maksanut takaisin koko sääntöjen vastaisen tuen sekä siitä perittävän koron (ks. komission tiedonanto valtiontuen takaisinperinnästä). Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä säädetään kansallisesta menettelystä Suomessa, kun komissio tekee päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun tuen maksamisen keskeyttämisestä tai takaisinperimisestä.

15 §. Maksatushakemus. Pykälässä säädettäisiin avustuksen maksamisen yhteydessä toimitettavista selvityksistä. Ehdotetun 1 momentin mukaan avustuksen saajan tulisi jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä esittää lausunto hankkeen edistymisestä sekä luotettava selvitys hankkeen siihen mennessä toteutuneista ja maksetuista kustannuksista. Ensimmäisen erän maksatushakemuksessa tai haettaessa avustus maksuun yhdessä erässä tätä koskevassa maksatushakemuksessa tulisi esittää selvitys hankkeen kokonaisrahoituksesta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan hakemus viimeisen maksuerän maksamiseksi tulisi toimittaa avustuksen myöntäjälle neljän kuukauden kuluessa siitä, kun hankkeen tulee avustuspäätöksen mukaan olla saatettu päätökseen. Hakemuksen yhteydessä tulisi tehdä lopputilitys.

Lopputilityksessä tulisi tehdä kustannus selvitys koko hankkeen toteutuneista kustannuksista. Erityisestä syystä avustuksen myöntäjä voi myöntää jatkoaikaa lopputilityksen toimittamista varten, jos tätä koskeva hakemus toimitetaan ennen määräajan päättymistä. Jos hakemusta jatkoajasta ei toimitettaisi ajoissa, avustuksen saajan oikeus avustukseen raukeaa. Tilintarkastuslain (1141/2015) 1 luvun 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettun tilintarkastajan tulisi lopputilityksen yhteydessä antaa raportti havainnoistaan, jotka koskevat hankkeelle tilitettyjä kustannuksia koko projektin kestoajalta.

Pykälässä ehdotetulla maksatushakemuksella sekä sen yhteydessä toimitettavilla selvityksillä on tarkoitus varmistua hankkeen edistymisestä sekä avustuksen maksamisesta jälkikäteen toteutuneiden, maksettujen ja hyväksyttävien kustannusten perusteella. Lisäksi avustuspäätöksessä voisi olla tarkempia ehtoja maksatushakemuksen yhteydessä toimitettavista selvityksistä.

16 §. Omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoitus. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoituksesta. Ehdotetun 1 momentin mukaan avustuksen kohteena ollutta omaisuutta tulisi käyttää avustuspäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen viiden vuoden ajan eikä omaisuutta saa mainittuna aikana luovuttaa toiselle taikka siirtää toisen omistukseen tai hallintaan. Omistusoikeus olisi kuitenkin mahdollista siirtää määräaikaaisesti rahoitusyhtiölle tai vastaavalle, jos omaisuuden käyttö- ja hallintaoikeus säilyvät avustuksen saajalla. Avustuspäätöksessä määrättäisiin käyttö- ja luovutusrajoituksen määräajan alkamis- ja päättymisajankohta. Lähtökohtaisesti omaisuuden käyttö- ja luovutusrajoitusaika alkaisi viimeisen maksatuserän maksamisen jälkeen ja se on vastaavissa energiatukihankkeissa ollut viisi vuotta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan erityisestä syystä avustuksen myöntäjä voisi hakemuksesta poiketa käyttö- ja luovutusrajoituksista. Erityisenä syynä voitaisiin esimerkiksi pitää avustuksen saajan sulautumista toiseen yritykseen tai hanketta koskevaa liiketoimintakauppaa. Poikkeus olisi mahdollista myöntää, jos tukivaikutus siirtyisi omaisuuden luovutus- ja siirtotapauksessa omaisuuden mukana ja siirron saaja täyttäisi tässä asetuksessa säädetyt edellytykset avustuksen saajasta. Avustuksen saajan olisi ilmoitettava avustuksen myöntäjälle omaisuuden käyttö- tai luovutusrajoituksen noudattamiseen tai omaisuuden käyttöön avustuspäätöksessä määrättyyn tarkoitukseen vaikuttavasta olosuhteiden muutoksesta välittömästi tapahtuman jälkeen, kuitenkin viimeistään avustuspäätöksessä asetetussa määräajassa.

17 §. Avustuksensaajan kirjanpitovelvollisuus. Ehdotetun pykälän mukaan avustuksen saajan tulisi pitää hankkeesta projektikirjanpitoa osana avustuksen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa erillisellä kustannuspaikalla tai tilillä taikka muulla tavalla siten, että avustuksen käytön valvonta on vaikeudetta mahdollista. Avustuksen saajan olisi säilytettävä kaikki tuettavan hankkeen toteuttamiseen liittyvät tositteet ja muu kirjanpitoaineisto kirjanpitolain mukaisesti.

18 §. Valvonta ja takaisinperintä. Ehdotetun pykälän mukaan työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi ehdotetun asetuksen valvonnasta sekä avustuksen takaisinperinnästä.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2026 ja olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2032 asti.